По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 25 (179). Львів, пятниця 2. лютого 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

Громадський Вістник

Перемишль
Впр. о. Зубрицький А.
Чацкого 6.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7800 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 9500 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 9500 мп. Зміна адреси 500 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна примірчика 300 мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Львів, 1. лютого 1923.

Після першого виступу.

Перший виступ українських послів у польському соймі був на загал вдатний, коли мати на увазі принципову заяву і навязану до неї промову посла С. Підгірського. Невдатним являється епільог того виступу, голосування за довірям для п. ген. Сікорского, котрий дозволив собі трактувати національні меншости, переважно тільки дроби великих і могутніх народів.

Одначе й принципова, можна сказати правно-державна заява українських послів Волині, Холмщини, Підляша й Полісся має свої недостачі. При докладному перечитуванню заяви не дасться заперечити, що там між віршами щось пропущено, щось замазано, невдатно закрито, що в однім місці сшито її білими нитками. Чого саме там недостає, ми не можемо сказати, бо п. прокураторови воно не подобається, та з соймової трибуни слід було ясно й недвозначно зазначити своє становище. І взагалі українські висланці до польського сойму повинні постійно тямити, що вони не лише являються правними заступниками північно-західних українських земель, але й делегатами цілої української нації до одного з европейських парляментів, що вони мають використати парляментську трибуну для пропаганди української державности, мають пригадувати світови, що в Европі стогне в кайданах великий народ.

Сама промова пос. Підгірського заслугує на близчу увагу. І під оглядом змісту, і під оглядом форми вона являється справжньою парляментською промовою. Пос. Підгірський вже на вступі виявив себе з найкращої сторони. Одначе і тут не обійшлося без недостач. Правда, одні недостачі не можуть бути захованні пос. Підгірському, але другі мусять. Вільний від замітів є промовець в тих точках, де постанови сконструованого ad hoc соймового регуляміну не дозволили йому розвинути повної картини польського володіння на українських землях на протязі останніх чотирох літ. Особливо під кінець своєї промови пос. Підгірський мусів дуже скорочуватися, бо минула визначена йому година. А коли і в першій частині промови дещо не вирівнювалося в повній гармонії, то виною тут не пос. Підгірський, але неопанування важкої, шипячо-сичучої польської мови. Ясно, що коли хтось як слід не володіє чужинною мовою, то власне в підшукуванню слів і зворотів, в будуванню складні затрачується зміст промови. Робити з цього закид промовцеви було би дуже несправедливо; той закид мусить бути звернений на адресу польських „законодавців“, котрі в добі прав народів заборонюють народнім висланцям промовляти рідною мовою. В шовіністичному засліпленню вони волять допустити радше до немилосердного калічення їхньої мови. як до того, щоби в польськім соймі пронеслися звуки української мови. Одначе поруч тих невільних недостач істнують і справжні недостачі. Маємо на приміті дві: обвинувачування місцевої адміністрації при одночаснім уневинненню Польщі як держави і поминення Галичини. Шан. промовець вказував, що джерелом права на українських землях є староста, начальник поліції або „пшодовнік“ поліції. За таке джерело такого права Польщі як такої він не обвинувачує. Що це значить і хто саме є Польща як така? Чи шан. посол думає, що Польща як така, то польські соймові групи і політичні партії? Чи пп. Корфанти, Стронські, Вітоси, Дембскі, Дубановічі, Теодоровічі, Дашинські, Гавзнери і їм подібні не є тими самими начальниками чи „пшодовніками“ поліції у відношенню до українського народу, як якийнебудь урядничина на Волині? Чи не вони є тими „зизоватими очима“, котрі нібито нічого не бачать, чи гноблення української школи, насильне загарбування православних церков і їх майна, військове поселення і кольонізація, польонізація при помочі школи, війська, суду, адміністрації, — то не їх діло? Де є ріжниця між Польщею як такою і Польщею як не такою?

Була звичка в українській ес ефівській пресі обвинувачувати російську адміністрацію, поліцію, російську церковну гієрархію за гноблення українського руху, а одночасно виспівувати дитирамби в честь російської міщанської і революційної демократії, котра — мовляв — прихильно ставиться до української справи. Як опісля виявилося, як зрештою було ясно й передтим, вся Росія однаково ставилася до України. Ріжниця була тільки в фразеольогії. В Польщі навіть не почуєте у відношенню до Українців прихильної, солодкаво-нудної фразеольогії — мимо того, що тут всі живуть просто трансцендентальними фразами. По що отже обертати кота хвостом?

Другою недостачею виступу пос. Підгірського було в суті річи поминення Галичини, бо тих кілька відірваних слів не можна рахувати зверненням уваги світа

Не робимо докорів шан. послови, не хочемо, щоби українське представництво з Волині, Холмщини, Підляша й Полісся звертало особлившу увагу на справи нашої тіснішої Батьківщини зі шкодою для своїх насущних справ, але — думаємо — слід було повнійше порушити галицькі відносини як свого рода „зразкові“. Це треба було зробити тим більш, що маршалок сойму Ратай з метою обидити українське парляментарне представництво перед пос. Підгірським допустив до слова, „посла“ Ількова. Тоді, коли Ільків плів три міхи каші і складав „голди“, слід було звсувати галицьку справу згідно з інтересами і змаганнями галицько-українського народ[у]

Зрештою, ціла промова пос. Підгірського була глибоко продумана, важливо змістова, досадна і спокійна. Пропущено, в властиво не зазначено в ній поділу північно-українських земель на три полоси, три смуги, котрі по черзі призначено на проковтнення шляхом польонізації, аналогічно до трьох східно-галицьких воєвідств, котрі мають таке саме призначення.

І тому дивним являється для кождого, як після промови пос. Підгірського український клюб міг голосувати за довірям для п. ген. Сікорского. В цій справі президія клюбу остається довжником своїх виборців і українського народу взагалі. (—із

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.006 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Стара Росія в Новій Польщі.

(Промова посла Самійла Підгірського над експозе польського премієра ген. Сікорского.)

(Докінчення.)

Divide et impera!

Польонізація йде не тільки через школи, не лише наймолодший квіт нашого народу, наші діти польонізуються, але в правительственній практиці починається за старий лад, унаслідуваний від поділовців (заборців), грати на деяких струях, які є в нашім краю. Принціп тої гри є: divide et impera! Коли наш край був під російською займанщиною, то — зовсім природно — створилися у нас т. зв. русофільські струї. І власне місцева адміністрація починає тепер грати на тій русофільській струї. Людей чесних з Росіян не пригортається до себе, але своєю політикою тільки дразнить місцеві відносини. **Маємо около 18 російських гімназій, богато польських і ані одної державної української.**

Православна церква в ямі.

Крім шкіл в не менше важкому положенню є наша православна церква. Міжнародніми договорами, котрі є ратифіковані соймом і обовязуючими законами в Польщі, і конституцією постановлено, що влада не має права вмішуватися до релігійних справ (пос. Дубанович: А Росія забрала нам всі костьоли!). Не пригадуйте нам старої Росії, вона вже вмерла (пос. Дубанович: Але ви не хочете віддати того, що забрала Росія! — гамір). Дійсність уявляє собою зовсім инше видовище. Перш усього істнують тимчасові правила з 30. січня 1922 р. Що вони в суті річи уявляють собою? **Наших священиків призначує вже не вища гієрархічна влада, але воєвода або староста, бо коли воєвода не дасть свідоцтва моральности, то наш священик не буде призначений на парафію** (пос. Дембскі: Ваші люде просили викинути тих попів! — гамір на українських лавах. — пос. Дембскі: Ви самі зверталися, щоби усунути попа, бо є русифікатором). Я не звертався російський піп русифікатор належить тепер до 8-ки і фігурував на тій виборчій листі. Тому місцева адміністрація пригортає його до свого серця, а наших відпихає. Кирилович, член „союза русскаво народа“, того союза, котрий був за політикою гноблення польського народу, той фігурував на виборчій листі ч. 8 на Волині (гамір). Прошу то перевірити, пане после Стронські!

Середньовічні практики.

В релігійних справах почалися середновічні практики. Почалося від історичних порахунків, від ревіндикації церков. Минуло вже 150 літ, коли були то косцьоли, чи щось иншого. Від того часу відносини змінилися, прийшли инші покоління — (голос: То Росія вкрала!). Ми не є Росією, але Україною і українським народом. **Всі ті будинки є власністю українського народу.** Український народ їх збудував. Отож з того почато робити політику і настроювати населення. Переслідування почалося відбиранням церков, православних монастирів, навіть цвинтарів, „бо то вшистко било кедись польске“ (гамір. Голос: брехня!) В Холмі **катедру** (голос: уніятську) **забрано, а церкву Кирила і Методія збурено динамітом. Відібрано Загоровський манастир** (пос. Дембскі: То був уніятський!). **Колись ми всі були уніятами.** Прошу панів поїхати на Холмщину і на Волинь, а там панове, переконаєтеся. **Відібрані манастирі Дубенський і Володимирський, церква в Матієві, Вишнівці, більшість церков на Холмщині** (пос. Дембскі: Очевидно всі. — Голос: Нех пан покаже miejsca!). Авжеж, служу панам в нашім клюбі, покажу. Мені здається, що відбирання церков, манастирів і кривдження українського населення — то не є державна справа). Голос на правиці: Правду говорити!). Я говорю правду і назву всі манастирі, котрі відібрано (Гамір, маршалок дзвонить). В релігійних справах влада і адміністрація розпочала переговори з нашими владиками, зовсім ігноруючи православні громади, а **владики починають вже міняти православні**

собори на православні церкви, нпр. Луцький собор віддається католицькому клирови замісць православної церкви, перобленої на костел. Отож власне така практика і політика спричинили те, що український народ православний і ми протестуємо проти втручування уряду і місцевої адміністрації в релігійні справи і **домагаємося для поправи наших релігійних відносин безпроволочного дозволу на скликання православного собору.**

Крім того бачимо ще і павперизацію нашого духовенства, павперизацію наших православних церков, бо забирається у них їх майно, котре власне є підставою їхнього істнування, забирається їх церковне майно, землі і віддається на кольонізацію і поселення. Знаєте, панове, до чого веде павперизація духовенства або церкви. Знаєте, що **бідна церква, убоге духовенство тратить свій моральний авторітет, причинюється до обниження релігійного рівня.** Домагаємося, щоби церковні землі і ліси, землі і ліси манастирські, посілости наших православних церков і манастирів до часу переведення земельної реформи у нас остали при наших церквах і православних манастирях (Голос: То було забране унітам. — пос. Дубановіч: Давна Росія забрала!). Ми за Росію не відповідаємо. (Голос: Але то наше!) **То є у нас, в нашім краю, через те й наше.**

Видирають землю!

Крім павперизації церкви, павперизації нашого духовенства, йде теж павперизація нашого народу. Ви є представниками сільського народа, **селянства**, — кажучи по нашому (пос. Дубановіч: То єст по російску!) Селянство то не є російський термін, але наш. (Голос: Ви російського мабуть не знаєте). Земля є основою нашого істнування. Коли нам відберуть землю, перестанемо бути народом, станемо народом жебраком. Наш народ через зрадницький вчинок нашої аристократії лишився сам. **Зазначуємо то з цілим натиском, що та земля, на котрій працюємо від віків, на котрій ми відбували панщину і на котрій цілими поколіннями нас бито, повинна лишитися лиш для нас.** Пан Корфанти сказав, що від „руского" народу не відбирається землі, а для польського народу береться тільки землю польську. Ні, прошу панів, **та земля, на котрій наш народ жив, жиє, працював і проливав кров, та земля належить до нашого народу.** Власне тепер, в часах великих соціяльних і революційних змін, **коли до влади приходить народ, мусимо домагатися, щоби нашому народови була винагороджена та одвічня соціяльна кривда, щоби наших земель не давано для військового поселення і під кольонізацію, щоби та земля перейшла до правного господаря тої землі: українського селянина українського народу**, котрого представниками ми є правом, а не безправством (пос. Дембскі: Польска земя єст то!) То є земля українська, а не польська. Заявляємо, що ми є за земельною реформою, але з цілої душі **протестуємо проти військового поселення, проти кольонізації, бо то є видирання землі від нашого селянина, то є павперизація нашого селянина, то є доведення до нужди нашого народу, доведення до нужди страшної** (пос. Полякевіч: Жолнєрж польскі то крвов здобил). Наші сини теж боролися у війську і ми поносили жертви, щоби повстала Польща, бо колиб не було світової війни, не було би її наслідку, а наслідком світової війни прийшла революція, з революцією прийшла воля Польщі. П. Станіслав Ґрабскі в одн м своїм творі написав про відродження Польщі, що **перший момент відродженої Польщі був відзначений червоним прапором, отже і воля Польщі є здобутком революції.** Отож висловлюємося проти закону про військове поселення і иншим подібним постановам, проти віддавання нашої землі на кольонізацію, на кождім місці будемо проти того протестувати (пос. Вітос: Хто людови землю відбирає?).

В ямах гниють люде.

Пан президент міністрів сказав, що рільництво є в ліпшім стані, як инші господарські галузі. На жаль, наше рільництво є в страшнім занедбанню, прецінь через наші землі проходив фронт світової війни, прецінь там відбувалися найстрашнійші бої, так що той край є зовсім знищений. Коли Бельгія, Франція і инші краї відбудовуються, у нас ніхто про те дотепер не подумав і ще й тепер **наші люде мешкають в ямах, гниють там і умирають**, як нпр. над Стоходом (пос. Дембскі: В нас є те саме). Ви тут засідаєте на те, щоби про те говорити, я теж з свого боку хочу сказати про нашу біду. Тому відбудова краю є для нас найтяжчою раною, про котру вічно будемо говорити. Домагаємося повної ревізії урядів відбудови, котрі дотепер там були і зміни тої річи з метою допомоги нашому народови.

Домагаємося самоврядування.

Дотепер на нашій землі приноровлюють ріжні системи податків відносно нашого народу; **береться за корову, вола, коня, береться за кожду штуку окремо**, але прецінь дотепер наш народ знав тільки один податок. Домагаємося направи тих відносин і усталення того. Крім того ми є призвичаєні до **широкої самоуправи**, до такого самоврядування, яке вже було в давній Росії і яке було до нас перенесене в р. 1911 (окрики). То не „сейміки", не громадянські ради, але то така самоуправа, яка була зреформована в р. 1917. і переведена на принціпі вільного права. Отже жадаємо, щоби в нас була переведена правдива самоуправа на демократичних принціпах (голос: Через жандармів?!). Не через жандармів — то Ваше балакання. До тої самоуправи мали би перейти справи медичні, справи санітарні взагалі, справи аграрної допомоги, котра тепер є в страшенно занедбаному стані.

Направа судівництва.

Говорячи про ті речі, які у нас діються, не можна поминути судівництва, що є в дуже пожалування гіднім стані. Тут відчуваємо увесь тягар ненормального положення в нашім краю. Суд промовляэ до нашого народу в нерідній мові. **Населення тої мови не розуміє.** Прошу бути в суді Луцьку і в инших місцевостях. Тому що наш народ ані не вміє писати по польськи, ані своїх думок виложити по польськи, **намножилося у нас сила-силенна найріжнороднійших покутних бюр, котрі як пявки висисають соки з нашого народу. Домагаємося направи судівництва і введення нашої мови в судівництві.** Крім того з усіх урядів: **із залізниці, почти, суду і инших місць усувається урядників Українців. Всіх не-Поляків наганяють — очевидно — для спольонізування краю.** Отож домагаємося, щоби в нашім краю у всіх царинах життя, як: **в адміністрації, судівництві, школах і инших місцях була введення українська мо**

почувався як у себе дома, а не в якійсь опіці. Я є переконаний, що та направа відносин в нашім краю, про котру говорив п. президент міністрів і про котру говорили дотеперішні польські премієри і міністри, а котрої дотепер нема, лиш тоді наступить, коли приступиться до того і коли та направа піде в радикальнім напрямку.

* * *

Пан премієр ради міністрів сказав, що тільки ті, котрі є вірними синами Польщі в долі і недолі, тільки ті можуть числити на те, що Польща їм дасть все, що їм слушно належиться (голос на правиці: Так повинно бути, якжеж инакше?). Я вже сказав, що український народ є зовсім льояльний у відношенню до властей, виконує все, що від нього вимагається. Тому чекаємо, коли і Польща дасть нашому народови те, що йому належиться.

Отже до того часу, доки п. премієр ради міністрів не висловиться, в який спосіб має намір здійснити все те, що сказав в своїм експозе, доти наш клюб залишає за собою дуже далеко йдучу резерву що до довіря і недовіря (Оплески на лавах національних меншостей).

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. пн. 40.000.

Закон а дійсність.

(Не вільно фотоґрафувати й дактильоскопувати українських політичних вязнів!)

Усім українським політичним вязням, які познайомились з польськими поліційно-тюремними установами в якомунебудь закутку Східної Галичини, (себто великій частині наших ВП. читачів!) прегарно відома процедура фотоґрафування і відтискування усіх пяти пальців, помазаних чорною мазю, на білому папері! Всі без виїмку українські політичні вязні яких і тепер є чимало! — протестували й протестують проти такої поведінки з ними, але їхні протести залишались завсіди пустим згуком. А проте знаємо з історії листопадових днів м. р. про нечисленні випадки,

. . . .

Нам удалося отримати відпис з оригіналу того обіжника президії польського апеляційного суду у Львові, у якому є виразне ствердження протизаконности поведінки поліційних властей, які на власну „ревну" руку пристосовують до кождого українського вязня спеціяльні методи.

* * *

Prezes Sądu apelacyjnego we Lwowie dnia 17. XII. 1922. Prez. 38.494 26 R. S, 22. Do Panów Prezesów Sądów okręgowycg i Panów Naczelników Sądów powiatowych w Małopolsce oschodniej. Komenda Policyi Pavstwowej wydała zarządzenie natychmiastowego odfotografowania i daktyloskopowania wszystkich osób narodowości ukraińskiej, aresztowanych pod zarzutem antypańtswowej działalności i zwróciła się już nawet do Prezydjów kilku sądów okręgowych tutejszego okręgu apelacyjnego z prośbą o zezwolenie na przeprowadzenie powyżssego zarządzenia. — Ponieważ niektóre Prezydja sądów okręgowych mają wątpliwości co do dopuszczalności tego zarządzenia i odniosły się nawet do Prezydjum lwowskiego Sądu apelacyjnego z prośbą o udzielenie im wskazówek, jak mają w tej sprawie postąpić — postanowił Sąd apelacyjny we Lwowie po wysłuchaniu Prokuratora przy Sądzie apelacyjnym — z tytułu prawa nadzoru na zasadzie § 15. p. k. wypowiedzieć w tej kwestji następujące swoje zapatrywania: W kwestji daktyloskopowania osób uwięzionych, obowiązuje dotąd w Małopolsce, jako utrzymane w mocy — rozporządzenie b. austr. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 14. października 1916. Nr. 37. dz. rozp. tegoż Ministerstwa, oraz wydana równocześnie „Instrukcja dla służby daktyloskopijnej ck. żandarmerji" — udzieloną reskryptem Prezydjum lwowskiego Sądu apelacyjnego z dnia 15. stycznia 1917. Prez: 43 21 B. 17. wszystkim Prezydjom sądów kolegjalnych i Naczelnictwom sądów powiatowych tutejszego okręgu apelacyjnego. Wedle tejże instrukcji daktyloskopia służy nietylko do stwierdzenia ponad wszelką wątpliwość identyczności danej osoby, co ma szczególniejsze znaczenie, zwłaszcza odnośnie do osób, używających fałszywego nazwiska i odnośnie do zwłok nieznajomych — pod warunkiem, że dotycząca osoba była już poprzednio z jakiegobądź powodu daktyloskopowaną — ale nadto umożliwia na podstawie odcisków palców, pozostałych na miejscu zbrodniczego czynu, wyszukanie sprawcy i przekonanie go o winie. — Stosownie do § 4. tejże instrukcji wolno żandarmerji poddać daktyloskopowaniu następujące kategorje osób: 1) szpiegów w czasie wojennym, 2) więźniów szczególnie dla ogólu szkodliwych, uprawiających zbrodnicze rzemiosło w sposób zarobkowy, 3) więźniów, co do których przypuszczać można, sądząc po ich sposobie życia i sposobie popełnienia czynu karygodnego, o który są poważnie podejrzeni, że stać się mogą nałogowymi zbrodniarzami, 4) zbrodniarzy międzynarodowych, włóczęgów podejrzanych i wywołanych lub wyszupasowanychz kraju, 9) więźniów, co do których można przyjąć, że posługują się fałszywem nazwiskiem lub fałszywymi dokumentami o ile ustalenie ich prawdziwego rodowodu ma dla danego śledztwa rozstrzygające znaczenie, 6) ujętych cyganów obojga płci bez względu na wiek i ich prowadzenie się pod względem karygodności. — Można wreszcie zarządzić daktyloskopowanie pojedynczych osobników na żądanie władz sądowych lub prokuratorskich, o ile wymaga tego cel postępowania karnego lub konieczność ustalenia tożsamości osoby. — Daktyloskopywanie może być przepsięwzięte z zasady w sądzie i zawsze tylko w obecności osoby, mającej w sobie narzucony dozór nad więźniami, — **wreszcie celem uzyskania odcisków palców nigdy nie można używać gwałtu i przymusu.** — Już z powyższych przepisów powołanej instrukcji wynika, że daktyloskopowanie można zarządzać tylko w **poszczególnych** wypadkach względem osób wyraźnie w instrukcji wymienionych, a mianowicie osób będących już albo urodzonymi zbrodniarzami, lub objawiających instynkta zbrodnicze — nie można zaś stosować tego środka **ogółem** do takich osób uwięzionych, których nie da się pociągnąć pod jedną z wyżej poszczególnionych kategorji. — Osoby narodowości ukraińskiej, których dotyczy odnośne zarządzenie Komendy Policji Państwowej, nie mogą być zdaniem Sądu apelacyjnego, biorąc pod uwagę jakość czynu karygodnego im imputowanego, oraz tło, na jakiem ten czyn miał być popełniony — uważane ani za jednostki z urodzenia zbrodnicze, ani też za takie, co do których możnaby przyjąć, że ukryte w nich skłonności zbrodnicze, są zdolne wytworzyć z nich zbrodniarzy zawodowych. — Tę okoliczność winne mieć Sądy zawsze przed oczyma, ile razy organa policyjne zwrócą się do nich z żądaniem na wstępie wymienionem, oraz

zwrócić uwagę na to, że wobec braku innych obowiązujących w tym przedmiocie przepisów, mogą być przestrzegane nie uchylone dotąd postanowienia wspomnianej instrukcyi. — Wreszcie Sąd apelacyjny zwraca także uwagę Sądów na przepisy procedury karnej, dotyczącej obchodzenia się z aresztowanymi podczas śledztwa, którzy podlegają wyłącznie dyspozycji sędziego śledczego, względnie przełożonego sądu, a które to przepisy zawarte są w §§. 183. i dalszych procedury karnej, oraz w rozporządzeniu wykonawczem b. austr. Ministerstwa Sprawiedliwości z 19. listopada 1873. Nr. 152. austr. dzpp. — wydanem w przedmiocie wykonania ustawy o postępowaniu karnem z 23-go maja 1873. — Czerwiński mp.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Проект льозанського договору.

Льозанська конференція, яка тривала майже два місяці, добігає до кінця. Проект мирового договору складається із таких точок:

1) Умови територіяльні: Новий кордон Туреччини з боку Болгарії буде рівнатися кордонові усталеному договором в Неіль із збереженням демілітаризованої смуги. Турецький кордон з боку Греції буде йти здовж Мариці, так як це усталено в Муданії.

Кордон турецько-сирійський лишається той самий, так як це усталено в Ангорі. На випадок спірних квестій рішатиме Союз Народів.

Справа островів: Льондонські постанови з дня 13. лютого 1919 р. відносно островів Самос, Лемнос, Самотраке, Мітилене, Хіос, з винятком Імброс і Тенедос затверджується. Острови Додеканез залишаються під протекторатом Італії, аж до вирішення їх приналежности.

Острови Імброс і Тенедос віддається Туреччині, але із збереженням їх автономії.

Туреччина резиґнує із своїх претенсій до Судану, узнає Єгипет незалежною державою і годиться на протекторат Англії над Кипром та Франції над Марокком і Тунісом. Туреччина визнає кордони Німеччини, Австрії, Греції, Польщі, Фінляндії, Чехословаччини та инших держав.

Дальші умови управильнюють справу державної приналежности державного майна і справу опції.

Проект передбачує утворення невтральної смуги здовж Егейського моря. В справі проливів затверджено їх невтралізацію підчас війни і вільну плавбу. Обидва береги Босфору і Дарданелі мають бути здемілітаризовані на просторі 15 клм. За виїмкою ґарнізону, зложеного із 12 тисяч жовнірів в Константинополі, не вільно в здемілітаризованій смузі удержувати війська. Не вільно удержувати артилерії, ані літаків. В невтральній смузі буде удержувати лад коаліційна комісія, в склад якої входитимуть і представники Греції та Туреччини.

2) Турецький уряд зобовязується запевнити всім мешканцям Туреччини охорону життя і свободи без огляду на їх національність, і релігію. Меншости національні будуть користуватись тими правами, що на заході Европи. Цивільне населення Греції і Туреччини буде виміневе, з виїмкою 300.000 Греків, які остануться в Константинополі. Патріярхат має залишитися в Константинополі, за це йому відібрано всі політичні права. З підписанням договору буде проголошена амнестія.

3) Капітуляції будуть скасовані. Що до прав чужинців у Туреччині має утворитися окрема комісія, в якій Турки матимуть перевагу. Чужинці не будуть користати з жадних виїмкових прав і не будуть звільнені від податків.

4) Довги затверджені 1. листопада 1914 р. будуть розділені між Туреччину і сукцесійні держави. Туреччина має сплатити у виді репарації союзним державам 15 міліонів фунтів стерлінґів у 37 ратах що року в золоті. Перша рата платна 1. марта 1924. Із всіх воєнних відшкодувань резиґнує Греція і Туреччина. Туреччина має визнати всі договори союзних держав відносно Австрії і Німеччини, а за те союзні держави призначують для Туреччини відповідну кількість золота, яке Німеччина й Австрія відступили аліянтам силою версайльського договору, але під умовою, що це золото буде запорукою турецьких оплат супроти аліянтів. Мировий договір не зобовязує Туреччину до вступлення в члени Союза Народів.

Найновійші відомости з Льозанни.

З Льозанни доносять, що турецька делеґація не згодилася підписати мировий договір і зажадала перервання конференції на неозначений час.

967 АДВОКАТ

Д-р Володимир Бачинський

переніс адвокатську канцелярію з Підгаєць до Львова і веде її при ул. Костюшка ч. 1 а біля „Народної Гостинниці“.

Французька преса.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий“ у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці понище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

Велика Україна.

Совітський побут.

„Рабочая газета“ оповідає, що на одній з копалень Донецького водозбору шахтьорам був обіцяний подвійний пайок і чотири кавалки мила, коли вони погодяться піти до лазні; треба сказати, що серед робітників є такі, які не милися гарячою водою більше як три роки. Повіривши в подвійний пайок, робітники юрбою пішли до лазні, але потім виявилось, що ніякої премії не буде, бо все це було видумано для того, щоб примусити шахтьорів піти до лазні.

„Гудок“ подає такий побутовий образок: На залізницях тепер в великій моді „самогон-сигнал“. Серед дороги потяг спиняється. Серед пасажирів повний переляк: — Обвал? Повідь? Розбиття? В дійсности справа стоїть простійше: на шинах, саженях в двадцять перед потягом, стоїть якийсь панок й робить машиністові знаки... пляшкою самогону.

У нас, на чорноморській лінії завжди так, — навчав переляканих пасажирів якийсь місцевий мешканець, — коли тобі треба на потяг — бери пляшку в руки і на лінію. Машиніст вже знає. На стації Лос це ствердили: „Самогон-сиґнал“ ліпше, червоного коліру, впливає; тільки покажи — поспішний спинить. У нас, на перегонах, всі так сідають.

Боротьба з релігією.

Харківський „Комуніст“ повідомляє, що в день Нового Року комсамонською молодю в Харкові був улаштований карнавал. В походах брали участь загрімировані й передягнені. Цілий шлях освітлювався смолоскипами і прожекторами. На площах були улаштовані вистави „новорічного балагану з Петрушкою“; тут же одна з груп уявляла живий образ: „Отці духовні та їхні думки гріховні“. В цьому образі брали участь перебрані „преосвященні“ в митрах, священники всіх напрямів, включаючи і „Живу церкву“, монахи і т. д. Тут же були святі мощі, які весь час пориваються з місця й не хотять лежати в труні. Тут же знаходились каліки „сцілені“, „обдурені селяне“ і т. д.

Коли цей похід дійшов до Соборної площі, в карнавальну юрбу почали кидати каміння, але заходами чинів міліції спокій був привернений.

Вивіз української махорки.

По совітським статистичним даним перспективи вивозу махорки в 1922—23 році дуже обмежені. В 1922 р. на Україні було засіяно махоркою 3000 десятин, що при середній урожайности в 60—70 пуд. дає 230—250 тисяч пуд. По продукційному плянові махортреста на протязі 1922—23 операційного року має бути вироблено 443520 пуд. готової махорки і 398762 пуди півфабрикату; хоч по словам „Экон. Жиз.“ вся ця кількість вільна може бути розподілена на внутрішніх ринках України і Росії, проте рішено утворити експортовий фонд до 4000 скриньок махорки що місячно і до 18000 пудів тютюну-бакуну одночасово.

Польська преса.

Антисемітська лицитація.

Ні для кого несподівані гострі звороти, вжиті ген. Сікорским, коли говорив про Жидів, були дуже зручним маневром, який мав на меті ослабити позицію опозиційної „Хієни“, поставивши поруч неї в опозиції теж і Жидів. Цей маневр блискуче генералови вдався: він вирвав „Хієні“ з рук антисемітський козир, яким вона напевно була би побивала Сікорского, колиб за ним були заявилися Жиди. Вперве теж явилася можливість перед польською протиендецькою лівицею заграти проти „Хієни“ на тій самій антисемітській демагогії, яка досі була виключним монополем ендеків і яку ендеція так довго вміла використувати в боротьбі проти її супротивників — як ось хочби проти през. Нарутовича. Ось уже цілий тиждень польська ліва преса на всі лади розсмаковує спровокований Сікорским, цілком припадковий факт, що проти експозе премієра заявилася „Хієна“ разом із Жидами й одним комуністом, „освітлюючи“ оцей факт із ріжних боків та силкуючися перевести анальогію в ідеольогіях отих трьох припадкових „союзників“.

Типічна тут стаття Тадеуша Голувки в пепесівському „Роботніку“

п. з. „Нечиста совість“: „Глибша застанова виказує спільні підставні риси отих трьох груп у їхньому відношенню до польської держави Ні ендеції, ні жидівським націоналістам, ні комуністам не лежить на серці жура про добро Річипосполитої. Нішо дивного: Ендеція, Жиди й комуністи, що виросли з русофільської соціял-демократії, ніколи в клич самостійної Польщі не вірила, а навпаки завзято побороювала самостійницький польський табор. Ендеція вірила в силу царату, Жиди в російських кадетів, польські есдеки були філією російської соціял-демократії й уважали самостійну Польщу абсурдом. Сьогодні це мститься. Сьогодні ці елементи почуваються психічно чужими в польській державі, бо підставним заложенням праці всього їхнього життя була зневіра в відродження польської держави“. І т. д. в цім стилю. „Прикладів спільної психіки, однакового відношення до польської держави з боку ендеції, жидівських націоналістів і комуністів можна сотнями навести. Всім їм недостає змислу польської державности.

Моральний дефіцит.

Під таким наголовком пише краківська „Нова Реформа“: Майже всі податкові тягарі сьогодні несуть на собі міста а не селянські маси, бо наслідком з гори накиненої демократизації державного устрою до рішаючого впливу в державі прийшли якраз ці маси до цього ні умово ні морально непідготовані. Вони приневолюють уряд іти по лінії їхніх егоїстичних інстинктів суперечних із державним інтересом.

Змінити ці ненормальні відносини може лише сильний уряд, себто такий, який міг би на протязі якогось часу піти проти інстинктів більшости, щоб після переведення потрібних реформ помалу створити таку більшість серед суспільности, на якій міг би в майбутньому оперіися. Слід тут завважити, що при сучасній демократизації урядом не є, як підчас монархії, монарх і кабінет, але кожда партія, бо всі разом вони є репрезентантом суверенного народу. А це вимагає від партій, щоб вони заступали не інтереси суспільних верств, а інтереси всеї держави, хоч би хвилево ці інтереси не покривалися з інтересами мас. Треба тут: самопосвяти. Тимчасом на неї є нездібні сучасні польські партії. Н. пр. інтерес держави вимагає, щоб замкнений був вивіз харчевих продуктів за кордон, щоб принаймні продаючи дешевше свої продукти на внутрішнім ринку й піддержуючи таким чином міста. головного доставця державних доходів, селянська маса хоч отаким посередним способом підтримувала державу. Тимчасом — інтерес маси переміг: вивіз не є замкнений. Проти замкнення голосували представники маси: людовці. „Є це той моральний дефіцит, якого одним із проявів є наш фінансовий дефіцит“.

Голос вопіючого в пустині.

Орган краківських консерватистів, які як відомо не мають ні одного представника в соймі, „Час“ пише в статті „За чесні методи боротьби“: Кульмінаційним пунктом опозиційної промови Ґломбінського проти Сікорского було зацитування обіжника, про який промовець незгідно з правдою говорив, що це обіжник міністерства внутрішних справ. Оказалося вправді, що це неправда, але Ґломбіньского не стало на те, щоб відкликати його закиди зроблені Сікорскому на підставі фальшивого обіжника. „Зневаги й сплетні є на жаль успішною й небезпечною зброєю в Польщі“ — пише „Час“. — „Низька політична культура суспільности, навичка кормитися сплетнями, нарешті вплив жінок на наше політичне життя — все це на другий плян відсуває критичний змисл і вжиття розумових аргументів. Зневагу й сплетню вживає і одна і друга сторона в політичній борні, а це затроює наше публичне життя“.

Польські арцибіскупи проти... папи.

„Курієр львовскі“ пише: Папа візвав членів сенату арцибіскупа Теодоровіча і біскупа Сапєгу, щоб зложили свої сенаторські мандати. Сталося воно після подій, котрі завершилися вбивством Нарутовіча. Папа виходив із заложення, що біскуп не може бути людиною одної партії, але повинен бути біскупом для всіх без ріжниці партій. Тимчасом оба згадані біскупи не лише не заявили своєї безпартійности, але навпаки всім своїм поведенням доказують, що солідаризуються з тою партією, яка викликала болючі події в звязку з вибором президента. Вже кілька тижнів тому папа візвав отих біскупів, щоб вони уступили з політичного життя, але біскупам ані в голові послухатися. Тепер ведуть... переговори з папою, вони, що на кождому місці реклямують свій католицизм.

Загрожене істнування українського театру у Львові.

29. ц. м. передано правлінням львівської філії „Союзу діячів українського театрального мистецтва“ на руки п. Голови „Української Бесіди“ у Львові таку заяву:

„До Світлого Виділу Товариства „Українська Бесіда“ у Львові.

З початку заснування у Львові сталого українського театру, персональний склад трупи не був відповідно матеріяльно забезпечений, але в той час артисти, визнаючи важність для громадянства істнування такого театру, всіма силами підтримували його, обмежуючи себе в життєвих потребах до мінімума, сподіваючись, що за деякий час, після усталення необхідного репертуару, становище персонального складу буде відповідно поліпшене.

Ці сподіванки до цього часу, себто після більше як півторарічної досить продуктивної (як неоднораз о про це зазначала преса) праці театру, матеріяльний стан персонального складу, не тільки не поліпшився, а навпаки, постепенно погіршуючись, довів до того, що артисти, не маючи можливости задовольнити себе мінімальною потребою навіть в їжі, помітно стали тратити здоровля, про що яскраво свідчить факт відсутности на сцені в останні часи то одної то другої артистичної сили через хворобу, яка є наслідком ослаблення організму через недоїдження.

Про зазначений вище матеріяльний стан персонального складу театру богато говорилось зацікавленими в істнуванню театру громадянами, а також писалось в пресі, але до цього часу реальних наслідків ця пекуча справа не мала.

На шляху ратування себе й забезпечення можливости дальшого істнування й розвитку так дорогого для піднесення нашої культури театру, закладений у Львові професійний „Союз Діячів Українського Театрального Мистецтва“, намітивши ряд точок на шляху піднесення театру на належну йому височінь, і поставивши першою точкою забезпечення можливости мінімального задоволення потреб працюючих на сцені львівського театру, — звернувся 22. січня ц. р. в особі правління львівської філії Союза, до директора львівського театру п. Стадника з пропозицією підвищення істнуючих гаж на 100 проц., на що одержав відмовляючу відповідь, арґументовану відсутністю необхідних до того средств.

На підставі вище зазначеного, Правління Львівської Філії Союзу звертається до Світлого Виділу Тов-а „Бесіда“, як органу безпосередньо морально відповідального перед громадянством за істнування театру, з закликом вжити всіх істнуючих в розпорядженню Виділу засобів, аби вище зазначена пекуча потреба львівського театру була задоволена і то в найкоротший час, а саме: до 15. лютого ц. р. конче необхідно стало субсидіювати львівський театр відповідною щомісячною квотою, з якої в першу чергу був би поліпшений матеріяльний стан персонального складу, а далі прогресивне піднесення стану театру з боку придбання необхідних декорацій, направи ґардероби й инших конче потрібних поліпшень умов праці з технічного боку. Воно єдино зможе вивести театр з того страшного стану, про котрий писати не приходиться, після того, як так багато говорилось про це в пресі.

При цьому Правління Союзу, примушене безвихідністю становища, лічить своїм громадянським обовязком заявити Світлому Виділови Товариства „Бесіда“, що незадоволення цього заклику в назначеному речинці, примусить Правління Львівської Філії Союзу, як виразника одностайної думки всіх членів, скласти з себе моральну відповідальність перед громадянством за можливість дальшого істнування постійного театру Товариства „Бесіда“ у Львові.

Правління Львівської Філії „Союзу Діячів Українського Театрального Мистецтва: Голова *М. Крушельницький*, секретар *В. Блавацький*, члени: *Іван Рубчак*, *Іван Гірняк*, *Михайло Горох*.

Як безпосередній наслідок цього листа відбулася тогож самого дня 29. січня ц. р. нарада поміж представниками театральної групи, (пп. Блавацьким, М. Крушельницьким і І. Рубчаком), директором театру п. Стадником та головою „Української Бесіди“ п. д-ром Ю. Савчаком. Наради мали взаїмно інформаційний характер. Д-р Ю. Савчак обіцяв негайно представити справи Виділови „Української Беседи“, та вжити всіх можливих засобів для ратування українського театру. Він висловив погляд, що треба буде звернутися з цією справою до цілого українського громадянства в Галичині через відповідне його представництво.

(Більше двох місяців тому Редакція нашого часопису звертала у статті „Із недолі українського театру“ пильну увагу нашого громадянства, а в першій мірі всі відповідні, відповідальні за справу чинники, на недалеку загибіль культурної установи того значіння що національний театр, як що негайно не вживеться радикальних засобів для її ратування. Розписана тоді театральна анкета спонукала багато Вп. читачів надіслати Редакції свої погляди на цю справу, із котрих найцікавійші були у нас друковані. На превеликий жаль (як це звичайно буває у нас!) заторкнене питання так і залишилось темою теоретичних міркувань і то здебільша людей, що не мають рішаючого голосу, а є тільки сторонніми т. зв. симпатиками справи, яка зайшла в глуху вулицю.

Характеристично, що на заклик редакційної анкети досіль не відгукнулися найповажнійші і найбільш інтересовані чинники: себто ані Управа „Української Бесіди“, ані Дирекція театру, ані навіть — актори, котрих чейже просте істнування залежить од вирішення театрального питання. Мовчанка цих чинників у прилюдній дискусії є пророчистим доказом на заплутаність проблеми, окутаної ще й поруч матеріяльних злиднів, своєрідною атмосферою, питомою зрештою ледве не кождій сцені.

Тепер стоїмо перед безпосередньою перспективою закриття єдиного постійного українського театру в Галичині. Підождемо розвитку акції, до якої ініціятива передана безпосередньо Управі Тов-а „Української Бесіди“ у Львові. — Ред.).

Посол Тон про політику Жидів.

На III. Сіоністичній Конференції Зах. Галичини й Шлеська посол д-р Тон мав реферат про політичне положення Жидів, у якому сказав між ин.:

Жидівський клюб у Варшаві має 46 послів і сенаторів. Репрезентація Жидів у польськім парляменті викликує загальне заінтересування й подив усього жидівського світа. Жиди в Польщі можуть бути взірцем консолідації для Жидів у инших державах. Слід організацію жидівської репрезентації ще більше зіспоїти, щоб вона виступала солідарно й одностайно у всіх справах. Жидівський клюб має своїх представників у всіх комісіях, а в деяких члени клюбу є предсідниками, заступниками голов і секретарями.

Підчас виборів президента Річипосполитої Жиди кермувалися одним: щоб не допустити введення протиконституційної засади, що президента вибирає лише більшість, зложена з польських послів. Що-до уряду ген. Сікорского, то агресивний тон промов премера присилував Жидів відмовити урядови довіря й перейти в опозицію. Передтим відношення клюбу до ген. Сікорского було прихильне, бо факт, що він є противником противників Жидів казав сподіватися, що премер буде справедливий супроти Жидів, хоч і не є їхнім прихильником. Якщо одначе уряд Сікорского буде шанувати літеру закону й конституції Жиди, не завагаються піддати ревізії своє теперішне опозиційне відношення.

Що-до політичного положення сіонізму, то воно на загал не змінилося. На сіоністичну політику не вплинула зміна кабінету в Англії. Одначе ці зовнішні обставини мають лише другорядну важність. „Якщо всі наші надії покладатимемо лише на деклярації Бальфура, то мови немає, щоб ми осягнули нашу ціль“, — говорив д-р Тон. — „Мусимо самі взятися за мозольну працю відбудови Палестини“. Найважнійшою тут річею доставa необхідних фондів, які-б уможливили оту працю. На жаль доходи не покривають навіть половини буджетів. Без уваги одначе на те в Палестині праця доцільно розвивається.

Промовець закінчив реферат обговоренням деяких дрібних непорозумінь в екзекутиві сіоністичного руху виказуючи, що вони не вплинуть на сіоністичну організацію, бо є дрібні й маловажні.

Шліть жертви на будову памятника на могилі Лесі Мартовича до Пов. Тов-а Кредитового „Віра“ в Раві Руській.

Похід Франції на Німеччину.

Нові акти насильства.

Французька влада в Рурщині загрозила прогнанням поза кордони окупованих областей усіх урядників, що беруть участь в страйку.

Робітничі збори.

В Ганаі відбулися робітничі збори, на яких ухвалено видержати на становищі і бойкутувати французьких окупантів.

Нові страйки.

З Ессен доносять, що там вибух на ново почтовий страйк. Такі самі вісти доходять з инших міст Рурщини.

Погрози.

Французька влада загрозила, що на випадок ґенерального страйку, французькі війська поширять свою окупацію поза Вессель і Еберфельд.

Зривають шини.

Тому, що німецькі залізничники вивозять льокомотиви з окупованого тереиу до Німеччини, Французи дали наказ зірвати шини, чим зірвали всякий звязок з Німеччиною.

Жертва для Рурщини.

Німецький Червоний Хрест в Шарльотенбурзі жертвував для населення Рурщини 100 міліонів німецьких марок, та кілька вагонів харчів.

Кількість награбленого вугля.

До 29. січня з Ессен вивезли Французи 18.350 ваґонів вугля.

Засідання Союза Народів.

Справа Ґданьска.

Рада Союза Народів на черговому засіданню усталила порядок дневний. Справу Ґданьска обговорювано на окремій нараді між представниками Польщі і Ґданьска. Обидві сторони є за тим, щоби непорозуміння вирішити безпосередними переговорами, а готовий договір предложити Союзові Народів до підписання.

Справа Рурщини.

В Парижі панує переконання, що Англія не допустить до того, щоби справу окупації Рурщини вирішив Союз Народів. В тому напрямку представники Англії стараються витворити між членами Союза Народів відповідні настрої.

Справа Австрії.

Комісія для австрійських справ під проводом Бальфура прийняла звіт комісаря з Відня в справі санації австрійських фінансів. Звіт цей мав характер дуже оптимістичний. Більшість фінансових реформ в Австрії вже переведена, кількість урядників в Австрії зредуковано на 50.000, а на протязі року наступить редукція на 75 проц. Справу залізничного дефіциту вирішить комісія знавців. Союз Народів обіцяв Австрії поважний кредит.

РІЖНІ ВІСТИ

Литовська фльота.

Литовський уряд закупив у Америці 2 воєнні кораблі і підводну лодку, починаючи творити литовську фльоту.

Соціялістичний конґрес.

В Медіоляні має відбутися новий міжнародній соціялістичний конґрес в цїли утворення спільного інтернаціоналу.

Кемаль Паша женится.

Кемаль Паша який тепер перебуває в Сирії, оженився з дочкою власника невеликої реальности. Це вінчання викликало в Туреччині велику сензацію тим більше, що молода жінка Кемаля вихована в Парижі має опінію жінки поступової.

З Константинополя.

Англійці перенесли свою головну операційну базу з Константинополя до Галіполі,

Терор в Ірляндії.

Повстанці напали на народну міліцію біля деблінського ратуша, кидаючи бомби і ґранати. Один будинок зруйновано.

Із заворушень в Баварії.

Потверджується відомість, що на чолі монархістичного руху в Баварії стоїть Людендорф. Часописі пишуть, що після виїзду баварського уряду з Мінхена населення дещо успокоїлося.

Чи ґенерал Фош їздив, чи не їздив?

Французькі часописі доносять що всі поголоски про виїзд Фоша до Кобленцїї і про його воєнні наради з американськими ґенералами є неправдиві. За те німецкі часописі твердять, що Фош таки мав воєнну нараду.

Димісія віцекороля Індії.

З Льондону пишуть, що віцекороль Індії Рекінґ подався до димісії, з огляду на непевне становище в тому краю.

Поанкаре бавиться.

Поанкаре видав у свойому домі урочистий обід, на честь членів Союза Народів. По обіді відбулася гучна забава.

Ранцав вертає до Москви.

Німецький представник Брокдорф Ранцав, який довший час перебував у Берліні, вертає через Варшаву до Москви.

Японське посольство при Ватикані.

Японський уряд постановив утворити при Ватикані своє посольство. Цей проєкт стрінувся з великим обуренням серед населення, яке уважає, що це посольство вимагатиме великих коштів, а не принесе жадної користи. Уряд поставив на свойому і вислав до Риму своє посольство, яке буде мати чисто дипльоматичний характер.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя

Контрасти.

Кому з людей, що в хвилях вільних від бюрового заняття, розважають себе легкою фільософією, не приходило хоч раз в життю на думку, що вся краса життя лягла в контрастах, що весь його чар у тих химерних зіставленнях чорного з білим, бажаного з осягненим, нинішного, з майбутнім і т. д., зіставлень, що раз бувають комічні, то знов трагічні, залежно від того, з якого боку на них дивишся.

Я не хочу шукати далеко, але хто має нахил до контемпляції, хай попробує уявити собі моральний стан, в якому найшовся — не Мухамет VI. прогнаний ангорськими завадіяками з Царгороду, не півтора сотні його одалісок, але тих пятнайцять всесильних ще вчора султанських тещ, яким в заміну за зятя не дано навіть тої мінімальної емеритури, яку признано їх овдовілим дочкам. Хіба це не іронія контрастів, тема про яку можна написати сотнію зошитових романів і стількиж „Дум пралісу", які при відповідній рекламі розійшлися би навіть на Галицькій Україні, що найменче в 15 дарових примірниках. О, реклама конечна завсіди, коли мається добрий товар а не розуміючихся на літературі консументів. Очевидно я думаю про рекляму на свойому місці, в часописних анонсах, а не десь на сторінках спіритистичних сльокубрацій Лавріновича.

Бо хто себе сам не вміє цінити, той не варт, щоби його другі цінили. Тому... „хто має сильні нерви, той рішуче повинен прочитати „Поза межами болю" і „Думу пралісу". (З автентичного анонсу!)

Але я не про те хотів писати. Я вийшов від контрастів і вертаю до них, бо перед одним з них стою зараз сам.

Оплакуючи незавидну долю пятнайцяти султанських тещ, яким завтра пішлю пятнайцять вирізків мого фейлетону, радію на думку, що така сама доля жде мою одиноку тещу, коли я покину редакцію, „Вістника". А чую, що це станеться скоро, скорше може, а ніж цей фейлетон вискочить з під ротаційної машини.

Тим разом покидаю редакцію, не з принціпіяльних оглядів; бо що мене це обходить, яку політику веде Струтинський, який з таким упередженням ставиться до моїх фейлєтонів; не пече мене це ані не гріє, що за приязнь з Федорцівом викинули мене з „Міщанського Брацтва" і хочуть вигнати зі „Супруга", а коли час до часу заблукаю до „Республики", то щось таке діється зі столом радників, що я терпну і тікаю як змитий до „Центрально". То одинока каварня у Львові, в якій почуваю себе добре, бо ані „Ясь", що поки не „вихрестився на польське", називався Іван, ані „панна Зося" (в непевности що до автентичности титулів та імен, подаю їх в лабках) досі ще не чули про те, чим живе Руська вулиця, яка усіми своїми брудними вивісками і замараними вікнами кричить, що мене „купили" сусіди, тільки не знати за кілько.

Кленуся вам на бороду директора Заячківського, що все те мені „фук". Я покидаю „Вістник", бо там зле платять, гірше аніж в „Священичій Касі" або в організованій „Порадні загроженим паннам".

Піду собі геть з „Вістника" і або співатиму куплети в „Богемі", або в слід за моїми товаришами-прінціпіялістами з У. Г. А. зареєструюся.

Бо кажуть, що це не кепський інтерес. Бо хоч я був тільки залізним підхорунжим в Усусусах, а за української влади раптом хорунжим, то при добровільній, хоч і спізненій реєстрації, напевне перепаде мені звіздочка-дві, тим більше, що як впевняє Деґенштік з „Арсу", відомий наш експерт для військових справ Кренжаловський дістав від Сікорского доручення... зреорганізувати польську армію. А що як по старій знайомости, Кренжаловський зреорґанізує мене з хорунжого на ґенерала? Як військовий експерт він не без практики в тому напрямі. А ніхто собі того не уявляє, як моя жінка любить мундур! Я вже нині радію думкою про ідилю, яка запарить в моїм „курнику" тоді, як „господар хати" їде на маскараду „Богеми" з... ґенеральськими шліфами "

Врештою, якби навіть у „Вістнику" заносилося на підвижку, то всеж таки в ньому не остану. Маючи нюх, чую, що коли не нині то напевне завтра досягне мене караюча рука „Громадського суду" за вживання імени Бобинського на дармо. Хто не знає хай довідається, що Бобинський не жартує, а коли напише „заяву", то пропав чоловік як пес на ярмарку.

Жонтік.

З періферій Львова.

(З нагоди просфори в читальні „Просвіти" на Замарстинові).

Гарний звичай спільного свяченого і просфори, заведений у Львові „Міщанським Братством", принявся у львівських і підльвівських читальнях Тов-а „Просвіта" дуже скоро й радо. Нема у Львові читальні, якої виділ не устроїв би для своїх членів у сім році просфори. Свята просфори відбуваються дуже торжественно, а навіть виставно. Крім членів, які платять повну вкладку на сю ціль, запрошує виділ читальні представників сусідних читалень „Просвіти", представників старшого львівського громадянства, які до них коли небудь в році заходять та прелеґентів, що виголосили у них бодай оден відчит в біжучім році. Крім цего свого пароха, або діяльного у якійсь дільници священика, щоби по релігійному обрядови поблагословив хліб і прочая. При тому виголошуються принагідні промови, тоасти, ведеться товариські розмови, в яких обговорюється місцеві справи, співається коляди, патріотичні й народні пісні.

Просфори такі мають значне виховуюче значіння й тому Тов-о „Просвіта" поручає виділам читалень такі спільні трапези. Навіть у виданій недавно Тов-ом „Інструкції" для ведення руху по філіям і читальням Тов-а „Просвіта" є згадка між иншим також і про уладжування спільних „просфор" по Різдві та „свяченого" по Великодні.

У Львові, як сказано, завели у себе той звичай усі вже читальні „Просвіти". Читальня на Замарстинові також не остала по заді. У повоєннім часі, (а відновлено її в 1920 р.) устроїла вже два рази просфору: в 1922 і в сім році дня 28. січня у власній, гарно відреставрованій і розбудованій домівці. Свято випало дійсно гарно. Члени читальні і гості засіли при обильно заставлених столах. Із львівського громадянства явилися як звичайні гості сеніор д-р Стефан Федак, о. прадат Л. Куницький, секретар „Просвіти" Степан Шах, делеґат філії „Просвіти" д-р Аркадій Малицький і о. Степан Новосад, який відправляє у провізоричній місцевій каплиці. Благословення просфори довершив о. прадат Куницький. Відтак за столом поплили бесіди відпоручників серед коляд, патріотичних пісень і многоліттєвій. Під час того спрезентувався дуже гарно карний аматорський театральний кружок читальні під проводом свого голови п. Мурського, який від мая 1922 р. дав 26 вистав. Переведено також збірку на будову власної церкви, яка дала около 125.000 мп., а крім цего д-р Федак окремо дав на ціль читальні 100.000 мп. Промовляли також місцеві бесідники, які виявляли стільки щирого патріотизму і зрозуміння загально-національного стремління, що подивляти треба тих замарстинівських міщан та радіти, що така свідомість і завзяття у наших людей на переферіях міста Львова. В добрий час!... *ш.*

Ширіть наш часопис!

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

ТЕЛЕҐРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ.

Справа висилки італійських робітників до Порурял.

Рим. Мусоліні, не зміняючи свого становища в справі вислання італійських військ до Поруря, заявив, що в разі потреби Італія може вислати 200.000 робітників і спеціялістів, щоби заступити страйкуючих німецьких робітників.

Америка й европейські справи.

Льондон. Як доносять „Таймс" американський амбасадор Герфей після повороту з Льондона заперечив чутку, начеб в Америці заявив, що було би вказаним, щоби Америка держалася оподалік від европейського хаосу.

Усунення директора телеґрафу.

Дісельдорф. Супроти страйку урядовців телеграфу в Есен, безпроволочно усунено директора телеграфу і вищих фукціонарів.

Вістник „Рідної Школи“.

Громада великий чоловік!

Хоч клич „Рідної Школи“ безнастанно лунає по всій країні — не находить він такого відгомону, який повинен би найти. Тільки десь-не десь відгукнеться на нього одиниця — а загал мовчить. Тож не диво, що школи У. П. Т. ледве животіють — а про оснування нових шкіл не може бути й мови. Клич „Рідної Школи“ мусить найти відгомін в широких народніх масах та спонукати і наше селянство до щедрої жертвенности. Одиниці хоч би складали найбільші жертви не зложуть зложити стільки, скільки потреба на удержання дотеперішнік шкіл У. П. Т. і творення нових. Тут мусять цілі громади, всі до одної, постійно що місяця складати жертви на „Рідну Школу“.

Що українські громади могли би складати на „Рідну Школу“ щедрі жертви переконують нас факти. Громада Добромірка збаражського повіту зложила через свого пароха о: Л. Юрчинського на коляду для „Рідної Школи“ 355.000 мп. — а заходом Виділу читальні „Просвіти“ і Виділу аматор. гуртка в Балинцях (повіт Коломия) заколядовано на „Рідну Школу“ 253.700 мп. Крім цих значніщих жертв заколядували громади: Перегінсько 110.000 мп., Буськ 100.000 мп., Грусятичі 107.540 мп., Озірна 107.355 мп. Колиж це є можливе в одних громадах так можливе і в инших — треба тільки, щоби найшлася в кождій громаді одиниця, яка не словами а ділами зазначила би зрозуміння ваги „Рідної Школи“. В Галичині є 3547 українських громад. Колиб отже кожда громада зложила на коляду для „Рідної Школи“ лише 100.000 мп. то вібралося би 354,700.000 мп.! (триста пятьдесять чотири міліони сімсот тисяч мп.). Таку квоту можна би легко зложити, бо по рахунку на одну родину припало би дати 556 мп. Цю жертву може й найбіднійша родина зложити, треба тільки хотіти! Це слово має велику силу — воно може творити чуда!

Коли би на Галицькій Україні сталося таке чудо, що кожда громада зложила би пересічно по 100.000 мп. на „Рідну Школу“, так перед школами У. П. Т. не стояв би безнастанно знак запитання що до їх істнування, але нові школи росли би, як гриби по дощі. Іноді змив би український нарід Галицької Землі зі себе ту страшну ганьбу, що через його байдужність поверх пів міліона його власних дітей або не побирає шкільної науки, або не знає, що це українська школа ведена в українському дусі.*) З часом була би в кождій українській громаді українська народня школа, а по містах виділові школи, гімназії, реальні школи, учительські семінарі, господарські, промислові, торговельні та жіночі школи для домашнього господарства і другі наукові заведення з множеством всякого рода варстатів та робітень. Цих шкіл нам нині з огляду на економічне положення нашого народу дуже а дуже потрібно. — На превеликий жаль досвід переконує нас, що ще далеко до того, щоби кожда українська громада складала постійно що місяця бодай по 100.000 мп. „рідну Школу“.

На одну громаду припає пересічно 180 родин. Коли би кожда родина зложила місячно лише 100 мп. на „Рідну Школу“, так вібрано би в одній громаді 18.000 мп., а в цілім краю 63,846.000 мп.

Одначе не багато найдеться на Галицькій Україні таких родин, щоби й тих 100 мп., які під теперішню пору не представляють вартости навіть одного яйця, зложили на цю ціль. А скільки то грошей видається на непотрібні, а часто й шкідливі річи!

Пора нам позбутися тої байдужности до долі нашої дітвори і молоді та приглядатися спокійно, як вона виростає на анальфабетів або виховується в чужому, ворожому нам дусі. Нехай над цією справою призадумаються свідоміші одиниці нашого громадянства та спонукають кожду українську родину в своїй громаді до постійної жертвенности на „Рідну Школу“.

Що в кождій громаді такі одиниці найдуться — не сумніваємося.

Клим Андрієвич.

*) Глядн: „Українська школа тоне“.

Хто в нагоди коляди досіль ще не дав жертви на „Рідну Школу“, хай зробить це негайно!

Складниці „Рідної Школи“.

На заклик. поміщений у „Вістнику Рідної Школи“ минулого четверга, щоби кождий Українець причинявся, чим може до піднесення нашої рідної школи, прошу приняти й від мене отсю думку:

Помимо неустанних ухвал, відозв і закликів не достає по моїй думці заходам около придбання як найбільших матеріяльних средств, цего найконечнійшого чинника для „Рідної Школи“ — ще одного дуже важного способу збирання як найбільшого числа членів У. П. Т. та вкладок, податків і датків на цю преважну ціль, від якої залежить в найбільшій мірі, чи нам бути чи не бути.

Коли нині хто хоче зложити який даток чи обовязковий 1 процент, податок від свого брутто доходу на „Рідну Школу“, або коли задумає вписатися в члени У. П. Т., то мусить багато напитатися та не менше находитися, заки довідається де, коли й у кого можна зложити гріш або приступити до У. П. Т. Приміром у Львові приймає датки й податки на „Рідну Школу“ канцелярія, що отворена від 9. рано до 2. пополудни і від 3 до 7. год. вечером.

Але де й у кого складати їх у місточку, де нема такої канцелярії? Скажете може, що в „Кружку“? А от, я питаю вже кілька неділь за Кружком львівського середмістя й ще не допитався. А хоч би й допитався, чи кождому стане часу чи охоти ходити, хто зна куди і за чим, та ще й коли?

Тому треба улекшити кождому спосіб датку чи вписе, ба треба зробити ще й так, щоби й менш охочий натрапляв на кождім кроці на пригадку й нагоду до датку на „Рідну Школу“ і впису в члени У. П. Т. На мою гадку в кождім місті, місточку й селі цілої Східної Галичини повинні би бути по українських склепах, парохіяльних, адвокатських, нотаріяльних, лікарських та инших канцеляріях і т. п. українських льокалях авторизовані Головною Управою У. П. Т. складниці, що за поквітуванням збирали би датки і податки на „Рідну Школу“ тай вписували членів і приймали вкладки до дальшої розпорядимости Кружків і т. д. В кождій такій складниці повинна би бути оповістка про це більш-менш такого змісту:

„Українці й Українки! Народ без своєї рідної школи пропащий, бо чужа школа виховує перевертнів, найгірших ворогів рідного народу. Тому кождий Українець і кожда Українка, що не хоче загляди українського народу, мусить безнастанно спирати „Рідню Школу“ обовязковими 1 проц. = податками і добровільними датками тай бути членом „Українського педагогічного Товариства“ у Львові, що тими датками удержує українські школи в краю. — Датки членів приймають тут!“

Таким способом, думаю, не тільки влекшиться справу охочим, але й заохотиться й менш охочих і відбереться всякому вимівку, що мовляв не знав, де, кому й коли дати гроші.

О. П.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу“, добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

Видрукуйте мене...

Читаємо в оповістках нашої преси список жертводавців на „Рідну Школу“, з яких що найменше 50 прц. жертвовало по 100 мп., багато менше дало на жертви від 100 до 500 мп. а вже розмірно дуже мало від 1000 до 5000 мп.

Воно правда — наші жертводавці дуже часто самі жадають, щоби їх видрукувати в часописях та ще й великими буквами!

„Видрукуйте мене в часописі і то в найблищому числі — пише один такий жертводавець 100 мп. — а коли я себе перечитаю, то пішлю ще й других 100 мп. за жінку“.

Другий пересилаючи від когось там 1000 мп. пише:

„Прошу щедрого жертводавця як найскорше видрукувати в часописі та ще до того з Президії Головної Управи У. П. Т. вислати тому добродієви письмену подяку“.

„Письма подібного змісту дістає „Рідна Школа“ з жертвами ледви не що днини. Цю справу вважаю з ріжних причин на стільки важною, що її треба доконче прилюдно обговорити.

Передусім у нас впадає в очи з одного боку за мала обовязковість а з другого боку прямо діточа самохвальба, чого не подибуємо в такій мірі в других громадянствах.

Адже чеський народ зорганізованою жертвенністю ще до війни поставив на ноги свою рідну школу, яка виховала свідоме, розумне, патріотичне покоління, що заверуху світової війни зуміло використати для довершення будови своєї самостійної, економічно сильної держави. А багато находили ми в чеській пресі списків тих жертводавців на свою рідну школу, які своїми безчисленними цеголками збудували ту величаву будівлю? Хиба якийсь надзвичайний, дійсно княжий даток — в роді нашого незабутнього громадянина, патріота селянина Івана Телевяка — можна було доволі часто подибати в чеській пресі як примір гідний наслідування. Обовязкових же датків та менших жертв взагалі не оголошувано.

Чи складаючи державний податок громадяне вимагають оголошення цього в часописах та ще й окремої письменої подяки?!

Так само малося і мається річ з німецьким „Schulverein-ом“.

Ба й тепер читаємо дуже поважні заклики і докази в польській пресі, що помимо істнування своєї польської держави з цілим її відповідно оплачуваним шкільним апаратом — T. S. L. мусить розвинути ще інтензивнійшу працю чим перед війною, жертвенність на цю ціль мусить бути ще визначнійша, щоби можна доконати асиміляції окраїнних народів. І жертви пливуть обильно, постійно, безнастанно. Пливуть в більшій мірі як до війни. T. S. L. і далі удержує та закладає численні нові свої школи в першій мірі по українських повітах, громадах... На цю ціль пливуть тепер мілярдові жертви! А чи бачили ми в якійсь польській часописі список тих соток тисячів жертводавців? Перегляньте львівські часописі, перегляньте краківську, варшавську і иншу польську щоденну пресу — а ніде не побачите списку жертводавців на T. S. L. Наші сусіди дають датки і жертви на своє T. S. L. з почуття обовязку, а не ради розголосу.

А у нас? Ізза недостачі почуття обовязку нашої суспільности нечисленні наші приватні школи У. П. Т. ледве животіють. Учительські сили наших приватних шкіл рідко побирають половину, переважно третину платні своїх товаришів польських державних шкіл з тими самими кваліфікаціями і літами служби і мусять боротися зі злиднями та голодувати в буквальному слова того значінню.

За місяць січень 1923 року найнижча учительська платня зі всіми додатками виносила у Львові 80.000 Мп., а найвища 140 Мп. для одної особи. Лише оден управитель школи з 23 літами служби і з численною сімєю (8 душ) побрав за місяць січень 180.000 Мп.! В державній службі анальогічна платня учительських осіб з такими самими кваліфікаціями і літами служби виносить 3 рази більше!

І від тої мізерної заслуженини відриває учитель чи учителька приватної школи У. П. Т. 1% і радо несе своїх 800 чи 1.400 мп. обовязкового податку на „Рідну Школу“. І цей постійний 1% даток ніколи ніде не оголошується. Бо це нічого надзвичайного, це лише сповнення обовязку, який випливає із загальної національної карности.

Між тим другі члени нашого громадянства, з яких не один потрафить пропустити у веселому товаристві 150.000 мп. на один вечір, якого місячні доходи перевищають 1 міліон — дадуть відчіпного 500 чи 1000 мп., бо часом не соромляться жертвувати аж 100 чи 200 мп., а за це ще часто густо жадають видрукування в часописах та окремої подяки.

Тепер, коли одна двосотикова булка коштує у Львові 100 мп., а 1 яйце 150 мп., то можна собі уявити дійсну вартість такої „стрішенної“ жертви...

Колись то ми сміялися із тої жінки, яка по народньому анегдоту давши жебракови одно яйце, по кілька разів завертала його та питалася: „А далам тобі діду яєчко?...“ Чим же краще поступає собі тепер той добродій-патріот, що на „Рідну Школу“ жертвує не ціле, а лише частину яєчка і за це хоче, щоби видрукувати його в ґазеті?

Зрозумійтеж, що в теперішніх часах, коли кошта друку виносять тяжкі міліони, саме напечатання одного імени і назвиска та пожертвованої квоти 100 чи 200 мп. коштує дорозше, чим виносить ціла та жертва. А до того треба ще вчислити працю урядника, що веде реєстр, переписує і уставляє ті жертви, папір, чорнило і т. п. видатки. Зваживши на те все, чи можна допустити, щоби „Рідна Школа“ ради амбіції одиниць — зі своїх власних фондів докладала на надрукування в часописах жертводавців з так малими датками?

Тому вважаємо дуже доцільним внесок п. проф. Бабина ухвалений на останньому Загальному Зїзді УПТ. дня 25. грудня 1922 р., щоби жертводавців „Рідної Школи“ не поміщувати в часописах поодинокo тільки сумарично.

Таким чином з одного боку буде потрібна публична контроля, бо подану в часописах загальну суму з якоїсь місцевости чи збірки можна в кождій хвилі сконтролювати на підставі ліст чи спису, які переховуються в регістратурі „Рідної Школи“ або Кружків УПТ. — а з другого боку заощадиться чи-

Позір! Запрошення на Вечерниці С. У. ПР. У. ГА. які відбудуться дня 14. лютого ц. р. в великій салі „Народнього Дому“ у Львові, вул. Рутовського, видається в „ДОСТАЗІ“, вул. Руська ч. 20.

жало видатків получених з оголошуванням.

До того весь той матеріял на підставі оригінальних ліст і списів ввійде в статистику, з якої буде видно скільки даний повіт, дана громада, дана декастерія нашого громадянства (селяне, ремісники, купці, робітники, священики, учителі, лікарі, адвокати, нотарі і т. п.) жертвували сумарично і скільки з з того припадає посередно на одну особу.

Лише дійсно визначнійші датки, які виходять понад уровень пересічної нашої жертвенности, оголошувати би так для самого признання як також для спонуки другим заможнійшим нашим громадянам як рівнож нашим ріжного рода торговцям, кооперативам, товариствам і т. п. корпорацям та організацям в цїли наслідування. доброго вчинку.

Звичайні-ж менші жертви та обовязкові 1 прц. датки від брутто доходу повинні бути для контролі від часу до часу оголошувані лише сумарично.

До цього повинна наша суспільність привикати та не вимагати від „Рідної Школи„ в наших часах за коштовних. тим то й неможливих річей. *І. Г.*

Жертви на „Рідну Школу“ мусять бути постійні; бож і видатки „Рідної Школи“ є постійні.

Як працює Станиславів?

Від часу до часу будемо подавати перегляд праці Кружків У. П. Т. в поодиноких повітах, а також ті повіти, які не проявляють ніякої акції та світять цілковитим застоєм. На перший початок подаємо Станиславів.

Кружок УПТ. (голова проф. Гнат Павлюх) **удержує урядника, який веде канцелярію, технічно організаційну справу та жертвенність.**

В Станиславові є 3 школи **У. П. Т.**, а саме: **VII-клясова всенароднія школа, учительська семинарія та жіноча гімназія.**

Діяльність Кружків ведеться в двох напрямах: 1. будова власного дому, 2. збірки, придбання членів та організація Кружків.

Перша справа ведеться систематично системою трійок (жертводавець викликує що найменше двох до зложення такоїж або й більшої жертви, відтак кождий з викликаних поклике від себе дальших двох і т. д.). Тою дорогою зібрано вже понад 3 міліони мп.

Друга справа (постійних датків і жертвенности) представляється так: Учительство (гімназіяльне, семинаріяльне та всенародніх шкіл) платить 1% від своєї платні враз зі всіми додатками вповні, точно і постійно. Державні функціонарі платять 1% майже правильно. До кождої декастерії приділено по одній людині таки з поміж них і та людина на першого стягає.

Натомість т. зв. вільні стани, які в теперішний час мають найбільше прибутку, не проявляють — на жаль — тої обовязковости, що попередні декастерії, а до того важка контроля.

Всеж таки робляться заходи в цїли усистемізування цеї справи також і в цій области та мається надію на успіх.

Промисловці і ремісники лише що починають приступати до акції. Праця ведеться під кличем: „С в і й д о с в о г о і с в і й д л я с в о г о“.

Кооперативи певно підуть за кличем „Рідної Школи“ і даватимуть 1 прц. свого брутто торгу. Це станеться навіть по селах. Деякі вже й тепер зробили в тому напрямку дуже багато. На приклад „Народній Базар“ і „Українська Книгарня“ в Станиславові виплачує що місяця 1 прц. брутто від торгу, що робить кругло 1 міліон мп. місячно. Тепер ця фірма з власної ініціятиви піднесла цей даток на 2 прц. а також з чистого зиску мають загальні збори призначити частину на „Рідну Школу“. Директорами цеї фірми є: проф. Григорій Кічун, Яків Ковальський і учит. Петро Самоверський.

З членів нашої суспільности, які не підчинені під повищі категорії, збирається на їх власне бажання по домам хата в хату на кождій вулиці. Ходить о це, щоби ціле наше громадянство без огляду на стани (навіть денні зарібники і слуги) не остали від жертви на „Рідну Школу“, бо кромі матеріяльної користи має не меньше важний моральний, суспільно - виховуючий вплив.

По селах веде Кружок організацію в той спосіб, що всюди творить тіснійші Кружки зложені з 3 людей для збирання на місцях датків на „Рідну Школу“. Кромі того ведеться акція над заснуванням по змозі в кождому селі самостійних Кружків У. П. Т. на статутах. Виключно цею справою має занятися другий Кружок У. П. Т. в Станиславові імени Михайла Драгоманова.

Поневолений народ, який вуміє поставити на ноги своє шкільництво — дістане в свої руки ключі від своєї вязниці.

Обжинки і замітки.

Загальний Зїзд Українського Педагогічного Товариства дня 25. грудня 1922 р. ухвалив одноголосно між иншими таку резолюцію:

„Зі всіх концертів, вистав, забав, відчитів, прогульок, фестинів і т. п. улаштувань в цілім краю 1 процент брутто доходу іде на „Рідну Школу“.

Але пощо нам далеко шукати за прикладами? Наші найблизші сусіди ще за Австрії поставили були на ноги дуже сильну органїзацію „Towarzystwo Szkoły Ludowej“. Клич T. S. L. серед [illegible] мав таку популярність, що вже тоді міліонами вливали жертви на цю ціль.

Майже у кождім числі „Гром. Вістника“ є оповістка про улаштування забави з танцями, чайного вечера і т. п. у Львові і на провінції. Кромі того улаштується чимало вистав, концертів, забав і т. и. не оповіщуваних у пресі, одначе на це все досі зложили 1 прц. брутто касового вливу на Рідну Школу лише: тов. Сокіл-Батько у Львові 7300 Мп. заряд каварні Република у Львові 2500 Мп., Українська Бесіда в Турці над Стриєм 5670 Мп. і Читальня „Просвіти“ на Левандівці 12180 Мп. — всі з Маланчиного вечера. Прочі товариства та комітети, що улаштовували забави і т. п. досі ще зложили обовязкового 1 прц. датку.

Так не сміє бути! Наше громадянство мусить виконувати обовязуючі ухвали всенародніх установ! Канцелярія Рідної Школи провадить точну евіденцію ріжного рода улаштувань в цілім краю і буде змушена оголошувати не тільки тих, що заплатять обовязковий 1% даток на „Рідну Школу“, але й тих, що невиконанням обовязуючої цілу українську суспільність ухвали краєвого Загального Зїзду виломлюються з під національної карности і заслугують на прилюдне напятнування.

До всіх кружків УПТ.

Проситься усі Кружки УПТ. статистично опрацьовувати скількість жертв і жертводавців по місцевостях і станах (занятях) на підставі „інструкції для проваджения статистики“, яка ще в листопаді минулого року була вислана „Рідною Школою“ до кружків. — Кружки, які не отримали „інструкції“, зволять зголоситися по неї до „Рідної Школи“.

До всіх Вп. Збирачів на лєти.

Проситься при відсилці ліст зазначити під загальною квотою, куда, коли і чим (переказом, чеком) надіслано зібрані гроші.

УПТ. Секція „Рідна Школа“.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Свято Державности України у Відні.

Дня 22. січня с. р., в середній салі „Чеської Бесіди“, Управа Союза Українських Журналістів і Письменників відбула урочисте засідання у присутности членів Товариства й запрошених гостей, з нагоди пятих роковин проголошення державної суверенности Великої України.

Збори отворив заступник голови Союза п. А. Жук, привітом до зібраних, з осібна привітав присутніх гостей: проф. М. Грушевського, з іменем якого звязана історична подія, та поет. д-ра К. Левицького, як одного з найвизначнійших речників визвольних змагань Галицької Землі. Подавши ціль зборів та їх програму, присвятив п. А. Жук кілька слів згадці про Тих, що впали в боротьбі за волю і щастя Вітчини та її самостійність, а зібрані вшанували память їх повстанням з місць. Відтак відчитав п. А. Жук реферат на тему: Чому ми святкуємо день 22. січня 1918 р.? Перейшовши важнійші етапи в розвитку української національної революції, референт уважає днем її початку манифестацію [illegible] з Києві, [illegible] квітня н. ст. 1917 р., а моментом, коли Україна фактично віднискала свою державну самостійність — захоплення всеї влади на Україні Центральною Радою, по державнім перевороті в Петрограді з жовтня 1917 р., по чім наступило проголошення третім Універсалом Ради з дня 20 листопада н. ст. 1917 р. Української Народньої Републики. Та що у третім Універсалі УНР. подувано як складову частину федеративної Росії, цілком самостійною, ні від кого незалежною, суверенною державою була вона проголошена тільки четвертим Універсалом з дня 22. січня 1918 р., й тому під оглядом формальним цей день і треба уважати днем, коли український народ порвав державний звязок з Росією і постановив творити на своїй землі свою необмежену суверенну волю. І без огляду на те, які зміни перебувала наша державна справа від того часу, яку форму державного ладу Україна мала або має, день 22. січня н. ст. 1918 р. є тим днем, до якого Наддніпрянщина повинна навязувати свої національно-державні почування, бо в тім дні в п е р ш е ясно й виразно проявилась воля нашого народу жити самостійним державним життям. Історичні слова четвертого Універсалу Української Центральної Ради: „Од нині Українська Народня Република стає самостійною, ні від кого незалежною вільною, суверенною державою українського народу“, поклали виразну черту між тим, чим ми були й ч и м м у с и м о б у т и. Ці слова стали вихідною точкою нашого політичного думання і дороговказом для нашого політичного ділання, — для нас у с і х, без огляду на те, з якою верствою суспільною своїми інтересами ми звязані, який внутрішній зміст у у державі нашій хотіли б ми бачити, — аби тільки вона була дійсно вільною внутрі й незалежною на вні та по власній волі цілого народу нашого про свої справи рішала.

По рефераті п. А. Жука, секретар Союза п. І. П р о ц ь відчитав у цілости четвертий Універсал Української Центральної Ради, з дня 22. січня 1918 р., який публика вислухала стоячи, а як коментар до нього — дві статті проф. М. Грушевського, написані безпосередньо по проголошенню Універсалу, п. н. „Українська самостійність і її історична необхідність“ та „В огні й бурі“.

Дальшою точкою була промова члена Союза д-ра Р. П е р ф е ц ь к о г о, на тему єдности національної і соборної державности. Гарна по формі промова була замітна також що до змісту, порушуючи деякі актуальні питання нашого національно-політичного життя. Проголошення злуки Західної України з Великою Україною, яке відбулося в Києві так само 22. січня, тільки роком пізнійше, виросло з елементарного змагання нашого народу до єдности. Перевести ту злуку мали Всеукраїнські Установчі Збори. До того часу оставати має в усій повноті державна суверенність Української Національної Ради ЗУНР. і її Виділу, а в слід за цим запорученою остає повна державна самостійність Західно-Української Народньої Републики. Дальші події зложилися так, що життя обох частин єдиної в ідеї України пішло ріжними дорогами й до практичного переведення злуки не могло прийти.

Останньою точкою був більший вірш О. О л е с я, написаний шановним поетом з приводу свята. З умінням і відчуттям відчитаний проф. Крушельницьким вірш, зробив на публику велике враження глибоким зрозумінням поетом положення на Україні перед пятьма роками и тепер переданого в сильних і яскравих поетичних образах.

. . . В кровавім морі і огні
Її окрадену збудили...
Вітри і вихорі страшні
Її в повітрі закрутили...

Наведені строфи в приближенню передають зміст цілого вірша.

Не дивлячись на недогідну пору дня (4·30 до 6·30 год. по полудні), коли робітники є при праці, а студенти на лекціях, публики було досить, виключно інтелігенція і переважно Галичане. Аполітична фірма Союза й безтенденційність свята, яке було внутрішнім, домашнім святом Товариства, дали змогу взяти в нім участь цілому рядови, визначних галицько-українських громадян у приватнім параіктері й тим сповнити свій національний обовязок. (За „Українським Прапор.“)

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (24) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за два місця вступної статті п. з. „Не обманюйте себе!“, за цілість допису з „Гу-

Заходами і накладом „Союза Українських Інвалідів“ вийде на днях в друку перший випуск

„ЛІСТА ВТРАТ“,

що обіймає докладний спис упавших в бою і померших в шпиталях членів Української Гал. Армії з докладними даними про час, місце і свідків смерти.

Кождий Інтересований повинен набути один примірн., якого ціна буде виносити 1.500 мп.

Ізза скупих фондів наклад невеличкий. Спішіть з замовленням.

:: „Союз Українських Інвалідів“ ::

XXI ЛЬВІВ, вул. Руська ч. 3, ІІ. пов. 2—16

пятинщини, про польську бранку, два місця в рубриці „Англійська преса про Східну Галичину“ та кінець новинки про побиття „добровольця“.

— **Коляда.** Громада Корениця п. Ярослав (1000 душ) з нагоди увільнення з політичної вязниці свого пароха о. Ст. Дороша, в дни його імянин зложила коляду в квоті 102.000 мп., котру розділено: на „Рідну Школу“ 60.000 мп., на сироти 42.000 мп. Коляду перевели Матвій Карапша і Іван Шумський з церковним хором.

— **Як це назвати?**

— **Новий народній щоденник на Підкарпаттю.** В Ужгороді почав з днем 14. ц. м. появлятися щоденник „Русин“, орган писаний народньою мовою, присвячений інтересам тамошнього населення. На кожду неділю заповідає редакція безплатний додаток з образками. Адреса редакції і адміністрації: Ужгород, вул. Рошковича.

— **Розстріл Невядомского.** На ранок дня 31. лютого ц. р. назначено розстріл убийника Нарутовіча Невядомского. Перед тим відвідала засудженця рідня, яка пробула з ним дві години. Невядомскі вберіг спокій і рівновагу духа.

— **Анкета „Сокола-Батька“.** В неділю, дня 4. марта ц. р. о год. 9½ рано, у власній салі при вул. Руській ч. 20. відбудеться Краєва анкета з дневним порядком: 1. Привітання відпоручників. 2. Отворення анкети. 3. Промова голови „Сокола Батька“. 4. Реферати: а) Організація „Соколів“ і „Січей“ у сучасній хвилі — референт тов. С. Магаляс, б) Міські руханкові Т-ва — реф. тов. Ігнат, в) Руханка в життю українського народу — реф. тов. Ст. Гайдучок. 5. Звіт відпоручників, 6. Дискусія, 7. Резолюції, 8. Замкнення анкети. — Кожда філія має вислати одного відпоручника даючи йому повновласть. Делеґати, які вже в суботу вечер, то є 3. марта, мали би прибути, мусять донести про це найдальше до дня 24. лютого, щоби можна постаратися для них о приміщення на ніч. В суботу вечером, т. є. 3. марта відбудеться святочний вечір „Сокола Батька“ з руховими вправами. Філії, котрі не моглиб з причин независимих від них, вислати свого відпоручника, мають донести про це „Соколови-Батьку“. Гаразд! За Старшину „Сокола-Батька“: Микола Заячківський — голова, М. Левицький — за справника.

— **З театру.** Народній Театр Української Бесіди виїзджає на цілий тиждень на провінцію. Перша вистава в Бориславі невідклично в понеділок 5. лютого. Піде одна з найкращих драм В. Винниченка „Гріх“ з Ол. Загаровом і М. Морською. — У вівторок 6. лютого в Стрию: „Троянда Стамбулу“ при львівських декораціях. — В середу 7. лютого „Троянда Стамбулу“ в Дрогобичі.

— **Килими глинянські** гарні і не дорогі, гафти, шифони, нитки і и. поручає; сукні, біля зі смаком, совісно й дешево виконує Жіноча спілка „ТРУД“, Львів, Ринок ч. 39. (вл. дім). XVI 1—10

— **Передплачуйте „Літературно-Науковий Вістник“!** Виходить першого кождого місяця. Ціна одної книги 2.000 мп., з пересилкою 2.200 мп. Річник за 1922 рік коштує 16.000 мп. з пересилкою 16.700 мп. Адміністрація Л.-Н. В. у Львові, вул. Чарнецького ч. 24. 1550 1-4

НА ДОХІД „УКРАЇНСЬКОГО ГОРОДУ“ У ЛЬВОВІ

улаштовує „СОКІЛ-БАТЬКО“ в суботу, дня 3 лютого ц. р. у власній огрітій — — салі при вул. Руській ч. 20 — —

ВЕЛИКІ

Сокільські Вечерниці

Запрошення набувати можна в канцелярії „С.-Б.“ рано від 11—1 і 6—8 веч., а в день вечерниць при касі.
1613 1—2

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Всякі заступства правні, інтервенції та посередництва у Відни веде, як і давнійше

АДВОКАТСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ

Д-ра ЕВГЕНИЯ ЛЕВИЦЬКОГО

БЮРО і АДРЕСА КАНЦЕЛЯРІЇ:
1563 WIEN VIII., 2—10
Josefstädterstrasse 73.

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда“ у Львові, (Шашкевича 5.).

Четвер 1. лютого н. р. год. 7. веч. премієра: „Троянда Стамбулу“ оперета на 3. дії Л. Фалля.

Білєти продає раньше „Союзний Базар“, (дім „Дністра“) а в день вистави від год. 5 вечер каса театру. XXV. 2-2

о. Антін Сленський, парох Михалевич переслав до нашої адміністрації збірку з коляди в квоті 28.000 м. п. з того на Рідну Школу 10.000 м. п., для Інвалідів 9.000 м. п., для пол. вязнів 9.000 м. п. 1-1

Концерт коляд і щедрівок композиції Стецечка. На дохід Ремісничої Бурси у Львові відспіває в Преображенській церкві при вул. Краківській в неділю дня 4. лютого ц. р. о год. 12. в полудне архікатедральний хор під батутою Впр. о. Ів. Туркевича. Проситься наше Вн. Громадянство о численну участь. 1618 1-2

Замісць окремих повідомлень про своє вінчання, яке відбулося 25. січня 1923. і письменних подяк за ласкаві желання з цього приводу від Частини Пласту, Товариства „Сокіл“, знайомих і родини зложили д-р Олександер і Ірина зі Студинських Тисовські 10.000 мп. на „Рідну Школу“. За щедру жертву складає подяку Головна Управа У. П. Т. IX 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто знав би що про рядовика **Дмитра Шепетюка** ур. 1884 у Слободі рунґурській повіт Печеніжин. В грудні 1917 був при машинових крісах 20 полка, 2 сотня стрільців на італійськім фронті, нехай дасть знати Анні Шепетюк в Слободі рунґурській о. п. Печеніжин. — Заграничні часописи просяться о передрук. 1595 3-3

Найліпші ДЗВОНИ

1517 ПЕРЕДВОЄННОЇ ЯКОСТИ 8—20

є на складі і можна замовляти у :: істнуючої від 1808. року фірми ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в КАЛУШІ або в ПЕРЕМИШЛІ

вул. Красіньского ч. 63.

На жадання висилається цінники оплатно.

УВАГА! Ніяких аґентів не маємо і не висилаємо, як також крім Калуша і Перемишля ніякої філії не маємо.

Дрібні оголошення.

СПОКІЙНИЙ кавалер пошукує одної кімнати при родині. Зголошення до Адміністрації під „Спокій“. 1612 1—2

З ГОСПОДАРСТВА: 1) 25 моргів за 70 міліонів. 2) 23 морги за 65 мил., 3) 18 моргів за 38 міл., всі з будинками, чорнозем І. кляси з садом в околиці Львова, при залізниці, сейчас продасть Аґенція „Фортуна“, Львів, Фридрихів 8. III. 1617 1—2

ХЛОПЦЯ (або ДІВЧИНУ) як післанця пошукується. — Зголошення вул. Зелена 11, — Німецьке товариство. 1605 2-2

СКЛАД нот Романовича 11 бічна Академічної, висилка на провінцію. 1529 4—4

ПОТРІБНА інструкторка для учениці другої кляси ґімназ. 40.000 мп. місячно, удержання і кошти подорожі. — Гр.-кат. Уряд парох. Шупарка, почта Королівка коло Борщева. 1583 3—3

ДРУКАРНЯ і фабрика печаток І. ФРІДМАНА Львів, вул. Сикстуська 2 і 4, виготовлює гарно і дешево всякі друки та печатки. 1375 2-40

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Стефан Федак

1589 веде поновно 3—10

АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

у ЛЬВОВІ, вул. Сикстуська ч. 48.

„КОЛЮБІН“ Новоідкритий конфекційний маґазин блаватних, суконних та модних товарів.
ЛЬВІВ, Собіського ч. 6.
1456 0—10

:: Хто хоче добути ::

ПОЦІЛУНОК ІШТАРИ

1614а (БОГИНІ ЛЮБОВИ) 1—5

той замовить сейчас через УКРАЇНСЬКУ КНИГАРНЮ Й АНТИКВАРНЮ у Львові, вул. Рутовського 22. Один поцілунок 1200 мп., з пересилкою 1500 мп

ПОЗІР!

Календар „Просвіти“ на 1923. р. вичерпаний. Длятого, щоби дати змогу тим читальням і членам, що ще не набули календаря на 1923. р. **закупила канцелярія Тов-а „Просвіти“ певну скількість Календаря-Альманаха „Дніпро“,** який продається по 3000 мп. без пересилки. Хто отже не має ще календаря, хай спішить з замовленням, бо запас невеликий і ціна в короткім часі підскочить.

III 1—1 **УПРАВА КАНЦЕЛЯРІЇ.**

ЦЕРАТИ відпрасовані і на метри
фіранки | капи на ліжка
портієри | обруси
хідники | меблеві матерії
дивани | матераци і сінники
лінолеум | стори до вікон
ТАПЕТИ в найбільшім виборі поручає
1362 1—?
Е. КІЧАЛЕС і А. МАРҐУЛЕС
Львів, вулиця Сикстуська ч. 18.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ“

в Знесінню

відбудуться дня 4. лютого 1923. о год. 4. по пол. в домі п. Лужняка з отсим денним порядком:

1) Відчитання протоколу з попередних Зборів.
2) Звіт уступаючого Виділу за 1922 р.
3) Вибір нового Виділу.
4) Внески і запити.

1616 1—1 **ВИДІЛ.**

Надзвичайні Загальні Збори

Кооперативи „НАДІЯ“

в Книгинині Гірці

відбудуться 4. лютого 1923 о год. 3. по пол. в салі Читальні „Просвіти“ в Станиславові вул. Начальна ч. 2, зі слідуючим денним порядком:

1) Прочитання протоколу.
2) Звіт Управи з діяльности.
3) Уступлення членів Дирекції і вибір нових членів.
4) Підвисшення уділу. 1615 1—1
5) Внески і запити.

НАДЗІРНА РАДА.

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від понеділка 29. п. м. 1923. сальонову драму на 6 великих дій п. з.

„Роман міліярдерки.“

В ролі міліярдерки улюблениця публики, славна краса ЛІЯ МАРА

За редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.